

Spotrebiteľské zmluvy v aplikačnej praxi

Kristián Csach

Milan Hulmák

§ 52 – 54 OZ: spotrebiteľský mix

- § 52: základné vymedzenie, pôsobnosť a pod.
- § 52a: súvisiace zmluvy
- § 53: kontrola neprijateľnosti, okrem:
  - (6): *obmedzenie odplaty za poskytnutie €*
  - (7): *zákaz zabezpečovacieho prevodu práva (§ ZOS!)*
  - (8): *neobjednané plnenie (aj ZOS)*
  - (9): *strata výhody splátok až po 3 M, zročný celý dlh*
  - (10): *obmedzenie výkonu záložného práva*
- § 53a: rozšírenie účinkov rozsudku o neprijateľnej podmienke
- § 53b:
  - *Ods. 1: maximálne sankcie – ale iba pri poskytnutí €*
  - *Ods. 2: povinnosť splátok pri ukončení zmluvy pre zmenu VOP*

§ 52 – 54 OZ: spotrebiteľský mix

- § 53c: pravidlo relatívnej a absolútnej veľkosti písma: nariadenie 1,8 mm
  - § 53d: celková neplatnosť spotrebiteľskej zmluvy v atypických situáciách
  - § 54
    - *Ods. 1: Jednostranná kogentnosť*
    - *Ods. 2: výklad v prospech spotrebiteľa:*
    - *ods. 3: nie pri abstraktnej kontrole*
- + Zákon o ochrane spotrebiteľa, osobitná sektorová legislatíva

Koncept smernice 93/13/EHS o nekalých podmienkach v spotr. zmluvách

- Všeobecná, prierezová úprava spotrebiteľských zmlúv
- Priame účinky vs. nepriame účinky (smernicokonf. výklad)
- Základ úpravy: generálna klauzula nekalosti + indikatívny zoznam v prílohe
- Nekontrolujú sa individuálne dojednania, predmet a cena plnenia, sektorové výnimky, zákonné ustanovenia...
- Vzťah k nekalým praktikám, spotrebiteľskému úveru

Deľba úloh: SD EÚ a vnútroštátne súdy 1

- Od „Océano Grupo Editorial“ (C-240/98 až C-244/98) po „Freiburger Kommunalbauten“ (C-237/02)
- C-137/08, VB Pénzügyi Lízing: „SD EÚ... patrí právomoc vyložiť pojem nekalá zmluvná podmienka uvedený v článku 3 ods. 1 smernice 93/13 ... a v prílohe k tejto smernici ako aj hľadiská, ktoré vnútroštátny súd môže alebo musí zohľadniť pri preskúmaní zmluvnej podmienky vzhľadom na ustanovenia smernice, pričom vnútroštátnemu súdu ... prináleží stanoviť konkrétnu kvalifikáciu predmetnej zmluvnej podmienky podľa osobitných okolností daného prípadu.“

Deľba úloh: SD EÚ a vnútroštátne súdy 2

- C-415/11 „Aziz“: „Článok 3 ods. 1 smernice ...sa má vykladať v tom zmysle, že:
- pojem „značná nerovnováha“ ku škode spotrebiteľa treba posúdiť na základe analýzy vnútroštátnych právnych predpisov uplatňovaných v prípade absencie dohody medzi zmluvnými stranami s cieľom posúdiť, či a prípadne v akej miere je ... postavenie spotrebiteľa vyplývajúce zo zmluvy nevýhodnejšie než právne postavenie zakotvené v ... práve.
  - na účely určenia, či dôjde k nerovnováhe „napriek požiadavke dobrej viery“, treba preveriť, či ... dodávateľ, ktorý zaobchádza so spotrebiteľom čestne a rovnocenne, mohol rozumne očakávať, že by tento spotrebiteľ súhlasil s dotknutou podmienkou po individuálnom dojednaní.“

Deľba úloh: SD EÚ a vnútroštátne súdy 3

- „**RWE Vertrieb**“ (C-92/11): „na účely posúdenia, či štandardná zmluvná podmienka, ktorou si dodávateľ vyhradí **právo meniť poplatky** ....., **spĺňa alebo nespĺňa požiadavky dobrej viery, rovnováhy a transparentnosti stanovené v týchto ustanoveniach, má zásadný význam:**
  - či zmluva transparentným spôsobom uvádza dôvod a spôsob zmeny týchto poplatkov, aby spotrebiteľ mohol na základe jasných a zrozumiteľných kritérií predpokladať prípadné zmeny týchto poplatkov. Nedostatok informácií ... v zásade nemožno nahradiť len tým, že spotrebiteľia budú v priebehu realizácie zmluvy v dostatočnom predstihu informovaní o zmene poplatkov a o ich práve zmluvu vypovedať, ak s touto zmenou nesúhlasia, a
  - či spotrebiteľ môže za konkrétnych podmienok skutočne zrealizovať možnosť výpovede“

Koncept ex offo ochrany

C-240/98 až C-244/98 „**Océano Grupo Editorial**“ – *ex offo*

C-243/08: „**Pannon GSM**“: „Vnútroštátny súd je povinný preskúmať *ex offo* nekalý charakter zmluvnej podmienky, len čo má k dispozícii právne a skutkové okolnosti potrebné na tento účel. Ak považuje takúto podmienku za nekalú, **zdrží sa jej uplatnenia s výnimkou prípadu, keď spotrebiteľ proti tomu namieta**. Vnútroštátny súd má túto povinnosť tiež vtedy, ak preveruje svoju miestnu príslušnosť.“

C-472/11 „**Banif Bank Plus**“: nemusí čakať na aktivitu spotrebiteľa, „stačí“ vyzvať účastníkov, aby sa vyjadrili spôsobom podľa vnútroštátneho práva (kontradiktórnosť)

SR: otázka exekučného prieskumu

§ 1815 NOZ: „K neprieměřenému ujednání se nepřihlíží, **ledaže se jej spotřebitel dovolá**“

C-472/11 „Banif Plus Bank“ (rozsah a fázy ex offa kontroly?)

24. *Súdny dvor rozhodujúci o návrhu na začatie prejudiciálneho konania, ktorý podal vnútroštátny súd v rámci kontradiktórneho konania medzi spotrebiteľom a predajcom alebo dodávateľom, rozhodol, že vnútroštátny **súd musí ex offo nariadiť vykonávanie dôkazov (!)** s cieľom zistiť, či ustanovenie nachádzajúce sa v zmluve, ktorá bola uzavretá medzi predajcom alebo dodávateľom a spotrebiteľom, patrí do pôsobnosti smernice, a v prípade, že to tak je, **posúdiť (!)** ex offo prípadnú nekalú povahu tohto ustanovenia (pozri v tomto zmysle rozsudky VB Pénzügyi Lízing, už citovaný, bod 56, a Banco Español de Crédito, už citovaný, bod 44)*

- C-497/13: Predložená prejudiciálna otázka: musí ex offo skúmať, že je spotrebiteľ?

Procesný postup

1. preskúmať, či ide o spotrebiteľskú zmluvu
2. **posúdiť, či ide o neprijateľnú podmienku**, ak áno
3. spýtať sa spotrebiteľa, či sa jej nechce dovoľávať, umožní vyjadriť sa aj protistrane
4. Vyvodiť následky

Kontrola v jednotlivých štádiách konania: Platobný rozkaz

- **C-618/10 „Banco Español“:** „(smernici) odporuje právna úprava členského štátu, ... ktorá vnútroštátnemu súdu rozhodujúcemu o návrhu na vydanie platobného rozkazu neumožňuje *ani a limine, ani v ktorejkoľvek inej fáze konania ex offo preskúmať prípadnú nekalú povahu podmienky ..., ak spotrebiteľ nepodá odpor.*“

V odvolacom konaní? C-488/11 „Asbeek Brusse“

- procesná autonómia, niet úpravy
- 45... *ak má vnútroštátny (druhostupňový) súd podľa vnútroštátnych procesných predpisov právomoc preskúmať ex offo platnosť právneho aktu vo svetle vnútroštátnych predpisov verejného poriadku, ..., musí túto právomoc uplatniť takisto na účely posúdenia ex offo eventuálnej nekalej povahy zmluvnej podmienky, ktorá spadá do pôsobnosti tejto smernice, vo svetle kritérií stanovených smernicou.*
- C-497/13 (predložená nová prejudiciálna otázka)!

Výkon (rozhodcovského) rozsudku

C-40/08 „Asturcom“: „Smernica Rady 93/13/EHS ...sa má vykladať v tom zmysle, že vnútroštátny súd, ktorý **rozhoduje o návrhu na výkon právoplatného rozhodcovského rozsudku**, ktorý bol vydaný bez účasti spotrebiteľa, musí hneď po tom, ako sa oboznámi s právnymi a so skutkovými okolnosťami potrebnými na tento účel, **preskúmať ex offio nekalú povahu rozhodcovskej doložky uvedenej v zmluve uzavretej medzi podnikateľom a spotrebiteľom v rozsahu, v akom podľa vnútroštátnych procesných pravidiel môže takéto posúdenie vykonať** v rámci obdobných opravných prostriedkov vnútroštátnej povahy. Ak je to tak, prináleží vnútroštátnemu súdu vyvodiť všetky dôsledky, ktoré z toho podľa daného vnútroštátneho práva vyplývajú, s cieľom zabezpečiť, aby spotrebiteľ nebol uvedenou doložkou viazaný. “

SR: II. ÚS 499/2012

Ak exekučný súd pri rozhodovaní o vydaní poverenia podľa § 44 ods. 2 Exekučného poriadku vykonáva iné dôkazy než tie, ktoré sú výslovne uvedené v citovanom ustanovení (exekučný titul, návrh na vykonanie exekúcie a žiadosť o vydanie poverenia), ako aj v prípadoch, keď exekučný stav (či už po vykonaní takýchto dôkazov, alebo bez toho) na ťarchu oprávneného reviduje skutkový stav, na ktorom je založený exekučný titul, je povinný dať oprávnenému možnosť sa k takto vykonaným dôkazom a takto novo vytvorenej procesnej situácii vyjadriť. To platí bez ohľadu na to, či sa k nim oprávnený mal šancu vyjadriť už v predchádzajúcom konaní, pretože nové posudzovanie týchto otázok exekučným súdom sa deje v čase, keď oprávnený spravidla nemôže legitímne očakávať opätovné otváranie týchto už raz otvorených otázok. Pri ich novom otvorení musí mať účastník opätovne možnosť navrhnúť jednak dôkazy na vyvrátenie skutkových zistení, ktoré vykonal exekučný súd, jednak prípadné dôkazy na podporu skutkového stavu v tom smere, v akom je zistený v exekučnom titule.

ÚS: zjednocovacie stanovisko PLz. ÚS 1/2014

- Pri preskúvaní žiadosti exekútora o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie (§ 44 Exekučného poriadku) sa môžu primerane uplatniť ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku vzťahujúce sa na dokazovanie. Ak exekučný súd pri preskúvaní žiadosti exekútora o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie vychádza aj z iných listín (či iných dôkazov) než tých, ktoré sú výslovne uvedené v § 44 ods. 2 Exekučného poriadku (exekučný titul, návrh na vykonanie exekúcie a žiadosť o vydanie poverenia), a na tomto základe posúdi exekučný titul v neprospech oprávneného, je povinný dať mu možnosť vyjadriť sa k podkladom svojho preskúmania; ak tak exekučný súd neurobí, zakladá jeho rozhodnutie dôvod na vyslovenie porušenia základného práva oprávneného vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky. **Pre ústavnú konformnosť konania ako celku postačuje, ak je oprávnenému táto možnosť reálne poskytnutá v odvolacom konaní.**

Zmeny (?) v definícii spotrebiteľa

- SR – už iba fyzická osoba (zmena ZOS)
- Podnikateľ – spotrebiteľ:
  - Spotrebiteľ sa tvári ako podnikateľ – Nie je spotr.
  - Podnikateľ sa tvári ako spotrebiteľ – Nie je spotr.
- EÚ – Kontrakty so zmiešaným účelom?
  - SD EÚ: C-464/01, Gruber
  - Legislatívna zmena?
- EÚ – účasť na obchodnej spoločnosti?

Postup pri kontrole spotrebiteľských zmlúv

- Súdna kontrola ŠZ:
  1. *Kontrola inkorporácie – je to súčasť zmluvy?*
  2. *Jednostranná kogentnosť*
  3. *Kontrola výkladom ŠZ*
  4. *Je to štandardná klauzula podrobená testu neprijateľnosti? – Sú splnené výnimky?*
  5. *Posudzovanie neprijateľnosti / neprímeranosti*

Kontrola inkorporácie štandardných zmluvných podmienok

- Vzťah inkorporácie a neprijateľnosti (§ 53 ods. 4 písmeno a) OZ): **OS Revúca, 6C/76/2012** („Oriflame“)
- Všeobecná kontrola inkorporácie (celý text VOP)
  - Výslovný odkaz
  - Dostupnosť znenia / zobraziteľnosť a vnímateľnosť
  - Súhlas so znením / nemožno súhlasiť s výhradou zmeny
  - Osobitné režimy (e-commerce: **OS Poprad, 17C/113/2010** „60 eurové básne“, hromadná doprava,..)
- Osobitná kontrola inkorporácie (konkrétne ustanovenie VOP):
  - Prekvapivé klauzuly: **Krajský súd v Žiline, 9 Co 37/2012**: rámcový úver, platobná karta...

Jednostranná kogentnosť - § 54 (1) OZ

- Sporný ale často užívaný koncept, nedostatočné prepojenie na neprijateľné klauzuly
- Nie je to neprijateľnosť! – preto aj individuálne dojednania sa testujú (nie vždy tomu tak bolo)
- Následky
  - Voľba Obchodného zákonníka podľa § 262 ObchZ, **R 36/2013**,
  - Aplikácia Obchodného zákonníka na „absolútne obchody“ - § 52 ods. 2? NS: áno, ale zmena § 52 ods. 2: nie!
- Potenciálny rozpor s: C-415/11 „Azíz“ ?
- Skúsenosti z ČR

Kontrola výkladom

- Výklad *contra proferentem* vs. výklad (čo najviac) v prospech spotrebiteľa
- Pravidlo *contra proferentem* (výklad nejasného pojmu v neprospech tej strany, ktorá ho použila) ÚS SR: I. ÚS 243/07 ([z 19. júna 2008](#))
- Výnimka z výkladu v prospech spotrebiteľa – abstraktná kontrola - § 54 ods. 3 OZ: rakúsky prístup: čo najhorší možný výklad pre spotrebiteľa

Výnimky z kontroly

- **Individuálne dojednané klauzuly:**
  - KS Prešov, 20CoE 24/2011 (rozhodcovská doložka „Rapid life“)
- **Predmet a cena plnenia**
  - Princíp transparentnosti! Výnimka z kontroly sa vykladá úzko.
  - **(Hlavný) predmet:** SD C-26/13: „*podmienky, ktoré upravujú základné plnenia tejto zmluvy a ktoré ju ako také charakterizujú*“;
  - **Cena plnenia:** hlavné a vedľajšie poplatky, „básničky“ ; poplatky za vedenie úverového účtu a iné poplatky: Nemecko vs. Anglicko vs. SR vs. ČR
- **Klauzuly kopírujúce zákonné ustanovenia – ale RWE**
- **Odvetvové výnimky?** - pracovné právo, obchodné spoločnosti

Princíp transparentnosti: C-26/13

- Článok 4 ods. 2 smernice 93/13 smernice 93/13 sa má vykladať v tom zmysle, že pokiaľ ide o zmluvnú podmienku, ako je tá, o ktorú ide vo veci samej, požiadavka, podľa ktorej zmluvná podmienka musí byť formulovaná jasne a zrozumiteľne, sa má chápať tak, že stanovuje **nielen to, aby dotknutá podmienka bola pre spotrebiteľa gramaticky jasná a zrozumiteľná**, ale aj to, aby zmluva **jasne vysvetľovala konkrétne fungovanie mechanizmu** zmeny cudzej meny, na ktorý sa odvoláva dotknutá podmienka, ako aj **vzťah medzi týmto mechanizmom a mechanizmom stanoveným ostatnými podmienkami** týkajúcimi sa poskytnutia úveru, aby bol tento spotrebiteľ schopný na základe **jasných a zrozumiteľných kritérií posúdiť hospodárske dôsledky**, ktoré z toho pre neho vyplývajú.
- Musí byť schopný posúdiť **efekt** na spotrebiteľa nie zverejniť hospodárky **účel** pre podnikateľa

Nemecké právo - § 307 BGB

- (1) Dojednania v štandardných podmienkach sú neúčinné, ak zmluvného partnera ich používateľa v rozpore so zásadou *Treu und Glauben* (dobrej viery) neprimerane znevýhodňujú. Neprimerané znevýhodnenie môže vyplývať aj z toho, že zmluvné dojednanie nie je jasné a pochopiteľné.
- (2) V prípade pochybností sa neprimerané zvýhodnenie predpokladá, ak dojednanie:
1. nie je zlučiteľné so základnou myšlienkou zákonnej úpravy, od ktorej sa (strany) odchyľuj(ú), alebo
  2. natoľko obmedzuje podstatné práva a povinnosti, ktoré vyplývajú z povahy zmluvy, že je ohrozené naplnenie účelu zmluvy.
- (3) Odseky 1 a 2, ako aj § 308 a § 309 platia iba pre dojednania, ktoré sa odchyľujú od zákonných predpisov, alebo tieto dopĺňajú. Iné dojednania môžu byť podľa odseku 1 veta druhá v spojení s odsekom 1 vetou prvou neúčinné.

Nemecké právo - § 307 BGB

- Neobsahuje výnimku: nekontroluje sa predmet a cena plnenia!
Vývodzuje sa z judikatúry
- Iné východisko – porovnanie s dispozitívnou úpravou
- Rozlišuje sa medzi:
  - **dohodou o cene plnenia** (*Preisabrede*) - nepodlieha súdnej kontrole klauzúl, ide o hlavnú odplatu + osobitná služba, na poskytnutie ktorej nie je nárok zo zákona
  - **vedľajšími dojednaniaми o cene** (*Preisnebenabrede*) – podlieha kontrole, presúva všeobecné prevádzkové náklady, náklady za splnenie vlastných povinností alebo za činnosti, ktoré slúžia iba vlastnému záujmu
- BGH: nie sú dovolené klauzuly v spotrebiteľských zmluvách o takých poplatkoch za služby, ktoré:
  - predstavujú splnenie zákonom stanovených povinností uložených banke, alebo ktorými
  - sa sleduje prevažne vlastný záujem banky na sponatnenej činnosti.
- sp. zn. XI ZR 388/10 z 7. júna 2011 (vedenie úverového účtu)
- Poplatok za spracovanie úveru – najprv prípustný, teraz už nie: BGH sp. zn. XI ZR 405/12 z 13. mája 2014

Anglické a české právo

- ...

Aplikácia v SR? – poplatky a cena

- Osobitná úprava v zákone o bankách – iné poplatky?
- § 53 ods. 4 písm. t) OZ: „...požadujú od spotrebiteľa plnenie za službu, ktorej poskytnutie dodávateľom v prevažnej miere nesleduje záujmy spotrebiteľa“
- § 53 ods. 4 písm. v) OZ: „... požadujú od spotrebiteľa uhradenie plnení, .. za ktoré spotrebiteľ nedostáva dohodnuté protiplnenie“
- Na rozdiel od Nemecka nie rozpor so základnou myšlienkou dispozitívnej normy – ten zrejme cez § 54 ods. 1 OZ!
- SD EÚ C-26/13: „, 58. ... veriteľ pri uvedenom výpočte neposkytuje nijakú službu výmeny, a teda neobsahujú nijakú „úhradu“, ktorej primeranosť ako protiplnenia za službu poskytnutú veriteľom ....“ - nejasný dôsledok, potenciálne „zadné vrátka“ pre nemecký prístup v príp. nasledujúcich rozsudkoch
- Poplatky (?) za náhradu nákladov na vymáhanie - § 9a ZOS

Predmet zmluvy –trvanie zmluvy?

- nejasný predmet zmluvy (obsah stránky)?
- trvanie zmluvy (príliš dlhé zmluvy? – „zošnúrovacie zmluvy“), predlžovanie zmluvy (UPC model? – „BahnCard“, BGH, 15. apríl 2010, sp. zn. Xa ZR 89/09);

§ 53 ods. 4 písm. u) OZ: „... požadujú od spotrebiteľa, aby bol neprimerane dlho viazaný zmluvou aj keď pri uzavieraní zmluvy bolo zrejmé, že predmet zmluvy možno dosiahnuť v podstatne kratšom čase.“

Právne následky nekalých klauzúl

- Absolútna neplatnosť? (skoro)
- § 1815 NOZ: K nepřiměřenému ujednání se nepřihlíží, ledaže se jej spotřebitel dovolá.
- Celková/čiasťová neplatnosť: Perenič, C-453/10; (preferencia čiastočnej)
- **Zákaz moderácie!** = tzv. zákaz „Geltungserhaltende Reduktion“: C-618/10 „Banco Español“: „Článok 6 ods. 1 smernice 93/13 sa má vykladať v tom zmysle, že mu odporuje právna úprava členského štátu, ... ktorá vnútroštátnemu súdu umožňuje v prípade, že rozhodne o neplatnosti nekalej podmienky, ktorá je súčasťou zmluvy uzatvorenej medzi predajcom alebo dodávateľom a spotrebiteľom, doplniť uvedenú zmluvu tým, že zmení obsah tejto podmienky“+ C-488/11 Asbeek Brusse (spotrebiteľ chcel zníženie pokuty!)
- Nastupuje dispozitívna úprava ! ? (úroky z omeškania?)
- **C-565/12:** bez kontroly bonity dlžníka – zmluvné úroky 5,6 % vs. zákonné 5,71 %
- § 53d OZ !!! Aké sú podmienky?

§ 53d OZ

Spotrebiteľská zmluva, ktorá obsahuje neprijateľnú zmluvnú podmienku v znení, ako je uvedená vo výroku rozhodnutia súdu a jej uzavretie bolo dosiahnuté za použitia nekalej obchodnej praktiky alebo úžery, je neplatná.

- SD EÚ:
  - nekalá praktika nevedie *per se* k neplatnosti;
  - neprijateľná klauzula – preferencia čiastočnej neplatnosti!

Podstatné novinky: ZOS

- Obmedzenie zabezpečenia záväzkov - § 5a
- Ex offio ochrana - § 5b
- Náklady na vymáhanie a obťažovanie (§ 9a, 9b – rozsah výnimky?!)
- Audiotexové čísla ...
- Poštovné a balné ...
- Všeobecné informačné povinnosti - § 10a
- Reklamácie - posudky

§ 5b ZOS

- **Orgán** rozhodujúci o nárokoch **zo spotrebiteľskej zmluvy** prihliada aj bez návrhu na 1) nemožnosť uplatnenia práva, 2) na oslabenie nároku predávajúceho voči spotrebiteľovi, vrátane jeho premlčania alebo na 3a) inú zákonnú prekážku alebo 3b) zákonný dôvod, ktoré bránia uplatniť alebo priznať plnenie predávajúceho voči spotrebiteľovi, **aj keď by inak** bolo potrebné, aby sa spotrebiteľ týchto skutočností dovoľával.

§ 5b ZOS- Otázky

- Intertemporalita?
- Kto je „orgán“?
- Hmotnoprávne dôsledky? Možno postúpiť/uznať?
- Záväzky z bezdôvodného obohatenia?
- Obojstranné premlčanie?
- Námietka nesplnenia zmluvy (príp. anticipovaného nesplnenia)?
- Námietka relatívnej neplatnosti (omyl, BSM, PSV, forma)?
- Hmotnoprávne úkony – zľava z ceny pri vadnom plnení, zadržanie časti ceny?

§ 5b ZOS Dôvodová správa

"S ohľadom na potreby aplikačnej praxe sa jednoznačne ustanovuje povinnosť ex offo postupu orgánov dozoru a orgánov posudzujúcich nároky zo spotrebiteľskej zmluvy skúmať a vyhodnocovať prekážky uplatnenia práva predávajúceho voči spotrebiteľovi."

Ďalšie novinky - OZ

- Úžera (§ 39a) vs. tieseň (§ 49)
- Úverové stropy
- Obmedzenie zabezpečenia prevodom práva (už nie len k nehnuteľnosti) + obmedzenia pri výkone záložného práva (+ ZOS)
- Veľkosť písma (min 1,9 mm) – účinnosť od 1.1.2015 – nie je potrebné znalecké dokazovanie (nie je to odborná otázka), stačí certifikované meradlo

Úžera

- Doteraz – ak napĺňa SP TČ úžery, je aj civilnoprávne neplatná, keďže min. *contra bonos mores* (§ 39 OZ), netreba trestný rozsudok!
- Pružná aplikácia § 39 OZ (*KS PO z 8. decembra 2011, sp. zn. 16Co/71/2011*) – nepriama úmera: čím väčší úrok, tým viac sa prezumuje zlý úmysel veriteľa a ľahkovážnosť dlžníka

- § 49 OZ: „Účastník, ktorý uzavrel zmluvu v tiesni za nápadne nevýhodných podmienok, má právo od zmluvy odstúpiť.“
- § 39a OZ: „Neplatný je právny úkon urobený fyzickou osobou nepodnikateľom, pri ktorom niekto zneužije tieseň, neskúsenosť, rozumovú vyspelosť, rozrušenie, dôverčivosť, ľahkomyselnosť, finančnú závislosť alebo neschopnosť plniť záväzky druhej strany a dá sebe alebo inému sľúbiť alebo poskytnúť plnenie, ktorého majetková hodnota je vzhľadom na vzájomné plnenie v hrubom nepomere.“
- **Problém:** vzťah § 39a a 49 OZ (hrubý nepomer je viac/menej ako nápadne nevýhodné podmienky?), môže byť spotrebiteľ úžerníkom? Výklad podmienok § 49a? Čiastočné rovnaké znenie ako TZ! – Vykladáme inak?
- **Riešenie:** § 39a OZ „silný“ *lex specialis*, nároky na dôkazné bremeno úmyslu aj ľahkomyselnosti znižovať pri rastúcej disparite, aplikovať hlavne tie kategórie, ktoré nie sú v TZ

(2) Odplata .. sa vyjadruje v percentách ... a vypočíta sa ako **súčet plnení** podľa odseku 3 za rok.

(3) Odplatu podľa odseku 1 tvoria plnenia vyjadrené v

a) percentách zo sumy zmluvne dohodnutých € tak, že

1. opakujúce sa plnenie v percentách za iné obdobie ako 1 rok sa prepočíta na obdobie 1 roka,
2. jednorazové plnenie v percentách sa považuje za plnenie za rok,
3. opakujúce sa plnenie v percentách za rok sa považuje za plnenie za rok,

b) peniazoch prepočítavané na percentá zo sumy zmluvne dohodnutých € tak, že

1. opakujúce sa plnenie v peniazoch za iné obdobie ako 1 rok sa prepočíta na obdobie 1 roka, vydolí sa sumou zmluvne dohodnutých peňažných prostriedkov a vynásobí sa číslom 100,
2. jednorazové plnenie v peniazoch sa vydolí sumou zmluvne dohodnutých peňažných prostriedkov a vynásobí sa číslom 100,
3. opakujúce sa plnenie v peniazoch za rok sa vydolí sumou zmluvne dohodnutých peňažných prostriedkov a vynásobí sa číslom 100,

c) percentách z inej sumy, ako je suma zmluvne dohodnutých € tak, že

1. opakujúce sa plnenie v percentách za iné obdobie ako 1 rok sa prepočíta na obdobie 1 roka a vynásobí sa podielom sumy, z ktorej sa vypočítava plnenie, a sumy zmluvne dohodnutých peňažných prostriedkov,
2. jednorazové plnenie v percentách sa vynásobí podielom sumy, z ktorej sa vypočítava plnenie, a sumy zmluvne dohodnutých peňažných prostriedkov,
3. opakujúce sa plnenie v percentách za rok sa vynásobí podielom sumy, z ktorej sa vypočítava plnenie, a sumy zmluvne dohodnutých peňažných prostriedkov.

Úverové stropy podľa nariadenia vlády – pôžička 100 Eur

- na päť rokov, úrok 1 % p.a., jednorázovo 5 % sumy
- na päť rokov, úrok 1 % p.a., každoročne 5 % sumy
- na päť rokov, úrok 5 % p.a., jednorázovo 1 % sumy
- na dva roky, úrok 10 % p.a., jednorázovo 20 eur,
- na dva roky, úrok 10 % p.a., každoročne 20 eur,
- na 18 mesiacov, úrok 5 % za dva mesiace, jednorázový poplatok 20 eur

- Nejasná intertemporalita / účinnosť NV (odkazuje na neexistujúce ustanovenia)!

Cezhraničné spotrebiteľské vzťahy

- Novela ZMPSaP
- Kolízia s nariadeniami Rím I a Rím II? – *prima facie* áno
- Riešenie ? – nie je to zmena kolízneho pravidla, ale len skrytá zmena imperatívnych noriem – potreba veľmi dobre odôvodniť rozhodnutie (pozri SD EÚ: C-184/12 „Unamar“)!

Ďalšie aktuálne problémy

- Dovoľanie NS vylučuje pri sublimitných veciach: R 63/2014
- Zmluva o úvere – aplikuje(-oval) sa ObchZ: *NSSR z 27. marca 2013, sp. zn. 6MCdo/4/2012*
- IV. ÚS 84/2014 z 23. 5. 2014 – náhrada trov banke za externých advokátov
- **VOP a zmluvná pokuta?** *OS Trnava sp. zn. 13C/353/2013 (aj výrok rozsudku vs. odôvodnenie)* – nesmie byť vo VOP – čo napr. knižnice?
- KS Nitra 7Co/269/2013 – nesplnená písomná forma (+ žiadne zmluvné pokuty nie sú prípustné – kvôli zvýšeniu úrokov z omeškania) – český model.

Faktické prehlásenia

- „prečítal som a pochopil som“, „nekonám v omyle“, „prijal som plnenie, bez vád“ ....
- § 53 ods. 4 písm. l) OZ: klauzuly, ktoré .... obmedzujú prístup k dôkazom alebo **ukladajú spotrebiteľovi povinnosti niest' dôkazné bremeno**, ktoré by podľa práva, ktorým sa riadi zmluvný vzťah, mala niest' iná zmluvná strana,

Jednostranná zmena VOP

- Prípustnosť v bežnom súkromnom (príp. obchodnom) práve? V podstate áno, ale ....
- **Smernica 93/13/EHS rozlišuje:**
  - **Zmena podmienok zmluvy** – iba s vymedzením dôvodu (písm. j) ALE: výnimky: Poskytovateľ finančných služieb a iný podnikateľ pri zmluve na dobu neurčitú: informuje + možnosť ukončiť zmluvu (nemusí uviesť dôvod)
  - **Zmena predmetu zmluvy** – iba s vymedzením dôvodu (písm. k))
  - **Neskoršie stanovenie alebo zmena ceny** – iba s právom zrušiť zmluvu, ak je zvýšenie „príliš vysoké“ – písm. l))
- § 53 (13)OZ: výnimka iba pri dodávateľovi finančných služieb, ALE:
- SD EÚ: RWE Vertrieb: podmienky jednostrannej zmeny

- § 53 (14): Za neprijateľnú podmienku podľa odseku 4 písm. i) sa nepovažuje podmienka, podľa ktorej si
- a) dodávateľ finančných služieb podľa osobitného predpisu vyhradzuje právo z vážneho objektívneho dôvodu bez oznámenia zmeniť úrokovú sadzbu alebo výšku iných poplatkov za finančné služby podľa osobitného predpisu, ..., ak súčasne sa dodávateľ zaviazá bez zbytočného odkladu o tom a o možnosti spotrebiteľa vypovedať spotrebiteľskú zmluvu písomne informovať spotrebiteľa a ak spotrebiteľ má právo bezplatne a s okamžitou účinnosťou vypovedať túto zmluvu,
- b) dodávateľ finančných služieb podľa osobitného predpisu si vyhradzuje právo meniť jednostranne **podmienky** spotrebiteľskej zmluvy na dobu **neurčitú**, ak sa od dodávateľa vyžaduje, aby o tom a o možnosti spotrebiteľa vypovedať túto zmluvu bez zbytočného odkladu písomne informoval spotrebiteľa, a ak spotrebiteľ má právo bezplatne a s okamžitou účinnosťou vypovedať túto zmluvu.

Oprávnenia spotrebiteľských združení

- Oslobodené od súdnych poplatkov, právo dať sa zastúpiť advokátom, právo na účelne vynaložené trovy – treba skúmať.
- Združenie je oprávnené **zastupovať** spotrebiteľa v súdnom konaní (§ 25 ods. 2 ZOS). V rozhodcovskom konaní?
- Združenie môže vystupovať ako **vedľajší účastník** na strane spotrebiteľa, právny záujem daný (§ 93 ods. 2 OSP). Aj bez súhlasu spotrebiteľa: *KS BB z 29. 11. 2012, sp. zn. 14Co/415/2012, Nie v exekučnom konaní: R 56/2014, III. ÚS 23/2013 z 15. januára 2013, IV. ÚS 583/2012 z 22. novembra 2012, ani z práva EÚ nevyplýva: C-470/12*
- Nie je v rozpore s právom na súkromie: *PL. ÚS 1/2014 z 29.1.2014*
- Vstúpiť do dovolacieho konania v exekučnej veci? *NS sp. zn. 6 Cdo 211/2011, 6 Cdo 207/2011 (10. októbra 2012), : „nenastali účinky vzniku vedľajšieho účastníctva“*

... združení

- Môže podať odpor proti platobnému rozkazu?
  - Nie: NS SR 30. októbra 2013, sp. zn. 6 Cdo 357/2012
- Môže podať odvolanie/dovolanie za spotrebiteľa aj bez súhlasu spotrebiteľa?
  - V postate áno: NS SR z 27. augusta 2012, sp. zn. 2 Obdo 27/2012;
  - Skôr nie: NS SR z 30. januára 2013, sp. zn. 6 Cdo 10/2013, aj keď: sp. zn. 6 Cdo 272/2012 z 14. februára 2013 „vedľajší účastník má v rozsahu legitímácie účastníka tiež právo podať odvolanie alebo dovolanie, a to buď vedľa účastníka, ktorého podporuje, alebo sám, a len pokiaľ sa jeho úkony dostanú do rozporu (zistenie tejto skutočnosti je povinnosťou konajúceho súdu) s úkonmi účastníka, ktorého v konaní podporuje, posúdi ich súd po uvážení všetkých okolností“ a sp. zn. 3 Cdo 188/2012 z 5. februára 2013 – ako postupovať ... Nemožno z mlčania vyvodit' súhlas.

Oprávnenia spotrebiteľských združení

- Konkrétne kontrola
- Abstraktná kontrola (§ 3 ods. 5 ZOS):
  - Hlavná úloha spotrebiteľských združení podľa práva EÚ
  - Nárok na zdržanie sa, odstránenie protiprávneho stavu (tzv. príkazy na ochranu spotrebiteľov)
  - Pred novelou 132/2013 (do 9.6.2013) Bezdôvodné obohatenie? – Nie samostatná skutková podstata nároku: OS BA 15C/234/2012 z 20.2.2013
  - Primerané finančné zadosťučinenie? Nie
  - Oprávnenia v rámci ZOS

Ďakujeme za pozornost'